ASOS JOURNAL

The Journal of Academic Social Science

Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi, Yıl: 7, Sayı: 97, Ekim 2019, s. 82-103

ISSN: 2148-2489 Doi Number: <http://dx.doi.org/10.29228/ASOS.36788>

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date
15.08.2019

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date
29.10.2019

Gizem ARICI

Milli Eğitim Bakanlığı, Amasya 12 Haziran Anadolu Lisesi
gizem.erdeveciler@gmail.com

Doç. Dr. Bahar GÜDEK

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Eğitimi ABD.
bahar_gudek@yahoo.com

MESLEKİ MÜZİK EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN ÇALGIYA YÖNELİK BENLİK ALGILARI İLE SÜREKLİ OPTİMAL PERFORMANS DUYGU DURUMLARI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ¹

Öz

Bu araştırmada, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeline göre yapılmıştır. Ölçekler, 589 konservatuvar ve eğitim fakültesi müzik eğitimi öğrencisine uygulanmıştır. Veri toplama aracı olarak, “Kişisel Bilgi Formu”, “Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği” ile “Durumluk ve Sürekli Optimal Performans Duygu Durum Ölçeği-2” kullanılmıştır. Elde edilen bulgularda, cinsiyet, ailenin eğitim durumu, mezun olunan lise türü, çalgı çalma ve çalgı çalışma süresi, bireysel çalgı başarı puanı, konser performansının mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerini doğrudan etkilediği sonucuna varılmıştır. Bu çalışmayla öğrencile-

¹ Bu makale, Gizem ARICI tarafından Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü'nde Doç. Dr. Bahar GÜDEK danışmanlığında tamamlanan "Mesleki Müzik Eğitimi Alan Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algıları ile Sürekli Optimal Performans Duygu Durumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

rin, çalgılarına yönelik benlik algısı ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında pozitif yönlü, anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Mesleki Müzik Eğitimi, Çalgıya Yönelik Benlik Algısı, Sürekli Optimal Performans Duygu Durumu.

THE ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN THE SELF PERCEPTIONS OF STUDENTS WHO GET PROFESSIONAL MUSICAL EDUCATION TOWARDS INSTRUMENTS AND THEIR PERMANENT OPTIMAL PERFORMANCE EMOTIONAL STATE

Abstract

In this research, the relationship between the self-perception of the students who get professional musical education towards instruments and their permanent optimal performance emotional state is analyzed. The research is completed in a descriptive quality according to correlational survey model. Scales are applied to 589 conservatory and department of music education students. As data collection tools, “Personal Information Form”, “Self-perception Scale towards Instruments” and “State and Permanent Optimal Performance Emotional State Scale-2” are used. In the collected data, it is found that gender, educational status of the family, type of graduated high-school, playing the instrument and the duration of playing, personal instrument success grades and concert performances directly affect the level of self-perceptions of students who get professional musical education towards instruments. It is also stated that there is a positive and significant relationship between students’ self-perceptions towards instruments and their permanent optimal performance emotional states.

Keywords: Professional musical education, self-perception towards instruments, permanent optimal performance emotional state

GİRİŞ

Müzik eğitimi alan bireylerin davranış değişikliklerini yansıtabildikleri en temel araçları çalgılarıdır. Çalgı, müziksel algının hissedilmesinde ve keşfedilmesinde önemli bir rol oynar. Ancak bu algıyı asgari düzeyde yakalayabilmek için dahi bireyin çalgısına yönelik zihinsel ve bedensel hâkimiyetinin belirli bir düzeyde olması gerekmektedir.

Bireyin çalgı performansını değerlendirmesi, kendi çalgısına karşı tutumu sanatçının içsel tatmini üzerinde etkili olmaktadır. Müzik sanatı, insanın psikolojik dünyasının ve ifadesinin çalgı performansına yansımalarıyla ortaya çıkmakta, müzisyen / enstrümanist sahip olduğu çalgı yeteneğini korumak ve geliştirmek için çaba sarf etmektedir. Birey, içinde bulunduğu toplumsal kitle içinde kendisinin nasıl algılandığını değerlendirmekte ve bu değerlendirme sonucu oluşan algı, müzisyenin / müzik eğitimi alan bireyin başarısında etkili olmaktadır. Dolayısıyla bireyin kendisiyle ilgili tutumu, benlik algısı kavramıyla da özdeşleşmektedir.

Benlik algısı, bireyin kendisi hakkındaki fikir ve düşünceleri olarak özetlenmektedir (Yıldız ve Fer, 2008). “Çalgıya yönelik benlik algısı kişinin kendisini çalgısında nasıl algıladığı olarak tanımlanabilir. Kişinin çalgısında daha başarılı olup olamayacağına olan

inancı, yeteneğinin farkında olması, gelecekte neler yapabileceğini tanımlayabilmesi ve istekliliği de çalgıya yönelik benlik algısı tanımının içinde yer alan kavramlardır” (Karabulut, 2014, s. 20).

Mesleki müzik eğitimi alan bireylerin eğitim sürecinde, çalgı eğitimi zorunlu tutulmakta ve etkin bir şekilde yer almaktadır. Çalgı eğitimi zorunlu olsa da, bireylere eğitim sürecinde kendi çalgılarını seçme şansı tanınmaktadır. Kişisel olarak yapılan bu tercihin bireye dönütünde; bireylerin benlik algıları, içsel ve dışsal güdülenmeleri, sosyo-ekonomik ve kültürel konumları, seçtikleri çalgıya hazırbulunmuşlukları, çalgıyla geçirdikleri zaman ve tecrübeleri ile eğitim sürecindeki performans değerlendirmeleri (sınav / konser / etkinlik vb.) gibi önemli faktörlerin büyük ölçüde belirleyici rol oynadığı söylenebilir. Müzik eğitimi her ne kadar genel bir yapıya sahip olsa da, bu bağlamda özelleşir. Bu bireyler, genel müzik eğitimi içerisinde kendilerine kişisel bir alan bulabilme, kendilerini gerçekleştirebilme, kabiliyet ve mesuliyetlerini kullanarak varlıklarını muhafaza edebilme eğilimi gösterirler. Sanatkâr bu ruh haliyle güdülenir ve çalgı bireyi eğitim hedeflerine götüren mühim bir uyarıcı haline gelir.

Bireyin sergilediği her performans anlık gelişir. Özellikle sahne ortamında, kaygı, stres, endişe gibi olumsuz duygu durumları icracının odaklanmasını zorlaştırabilir ve performans sırasında istenilen müziksel haza ulaşmasını engelleyebilir. Oysaki birey müzik performansı sergilerken, kendini tamamen müziğe bırakabilmeli, hiç bir şey düşünmeden sadece güzel müzik yapmanın verdiği doyumunu yakalayabilmelidir.

Csikszentmihalyi (1975) yaptığı görüşmelerin sonucunda yoğun olarak bir işle ilgilenme ve haz almayı “optimal performans duygu durumu” olarak adlandırmıştır. Optimal performans duygu durumu kavramı kişinin yaptığı aktivite ile yetenekleri arasında bir uyumun olduğunu ifade eden, insanın yaptığı aktiviteye ancak tamamen dâhil olduğu zaman hissettiği bütüncül bir his ve keyifli bir durumdur (Csikszentmihalyi, 1990).

Sanatın can damarlarından birisi olan müzik alanında, sürekli optimal performans duygu durumunun / akışın Türkiye’de basılıp yayınlanmış herhangi bir çalışması bulunmamaktadır. Sergileyeceği performans sırasında akışı deneyimleme ihtimali olan icracının temel aracı çalgısı olacaktır. Dolayısıyla bireyin çalgıya yönelik benlik algısı, sürekli optimal performans duygu durumunun oluşmasında bir etkindir ve araştırılmaya değerdir. Söz konusu etkinin araştırılması ve alt boyutlarıyla incelenebilmesi, akış deneyiminin etkenlerinin ve çalgıya yönelik benlik algısının akışa tesirinin ortaya konması açısından da bu araştırma önem taşımaktadır.

Bu bağlamda mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı ile optimal performans duygu durumu, optimal performans sergilemesi arasında bir ilişki bulunabileceği öngörülmektedir. Bu öngörüden yola çıkılarak yapılan bu çalışmada, öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algılarının; cinsiyete, sosyo-ekonomik duruma, ailenin eğitim durumuna, mezun olunan lise türüne, bireysel çalgı türüne, çalgı çalma ve çalışma sürelerine, konser performansı sergileme eylemine göre farklılaşıp farklılaşmadığı ve çalgılarına yönelik benlik algısı ile sürekli optimal performans duygu durumları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın Problemi

Bu araştırmanın ana problem cümlesi, “Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin, çalgıya yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında bir ilişki var mıdır?” olarak belirlenmiştir.

Araştırmanın ana problemine bağlı olarak aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır.

Araştırmaya katılan mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin;

1. Çalgıya yönelik benlik algıları düzeyi nasıldır?
2. Çalgıya yönelik benlik algıları, cinsiyetlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Çalgıya yönelik benlik algıları, ailenin gelir durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
4. Çalgıya yönelik benlik algıları, ailenin öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
5. Çalgıya yönelik benlik algıları, mezun oldukları lisenin türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
6. Çalgıya yönelik benlik algıları, kullandıkları çalgının türüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
7. Çalgıya yönelik benlik algıları, çalgılarını çaldıkları süreye göre (yıl olarak) anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
8. Çalgıya yönelik benlik algıları, çalgı başarı puanlarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
9. Çalgıya yönelik benlik algıları, bireysel çalgıları ile konser performansı sergilemiş olmalarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
10. Çalgıya yönelik benlik algıları, günlük çalgı çalışmaya ayırdıkları zamana göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
11. Çalgıya yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Araştırmanın Amacı

Sahada daha önce yapılan araştırmalarda müzik eğitiminde performansın; dikkat, hafıza, motor beceriler, fiziksel özellikler, duygusal boyutlar, performans içeriği gibi çeşitli parametreleri içermesi ve mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin sınav, prova, konser vb. durumlarda performans gösterme zorunluluğunun kaygıyı arttırdığı sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla kaygıyı en aza indirmenin ve heyecanla başa çıkabilmenin, öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ve sürekli optimal performans duygu durumunu tecrübe edebilmesi ile ilişkili olup olmadığının tespiti gerekmektedir.

Bu bağlamda, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin sınav, konser, ders içi/ders dışı etkinlik vb. çalgı performansı sırasında çalgıya yönelik benlik algısının optimal performans duygu durumu ile ilişkisinin incelenmesi ve kullanılacak ölçeklerin alt boyutlarını da kapsayacak şekilde ilişkinin çeşitli değişkenler açısından karşılaştırılması amaçlanmıştır.

Araştırmanın Önemi

Bu çalışma, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerde performans odaklı yaşanan doyumların çalgıya yönelik benlik algısına etkisini ve çalgıya yönelik benlik algısının bu doyuma ne sıklıkla ulaşmayı sağladığının tespiti açısından değerli olmakla, şayet bu ilişki müspetse ve mevcutsa bireylerin sergileyecekleri sınav / konser performanslarına ve benlik algılarına katabileceği olumlu davranış değişiklikleri bakımından önem taşımaktadır.

Sayıtlar

Bu çalışmada,

1. Veri toplama aracı olarak kullanılan ölçeklerin geçerlilik ve güvenilirliğinin tam olduğu,
2. Araştırmaya katılan öğrencilerin uygulanan ölçeğe içtenlikle cevap verdiği,
3. Örneklemenin çalışmada evreni temsil ettiği,
4. Çalışmada kullanılan yöntemin, çalışmanın amacı ve konusu ile problemlerinin çözümüne uygun olduğu, temel sayıtlarından hareket edilmiştir.

Sınırlılıklar

Araştırma, evren ve örnekleme belirtilen üniversitelerde eğitim gören 589 mesleki müzik eğitimi alan öğrenci ve bu öğrencilere uygulanan ölçeklerden elde edilen veriler ile sınırlıdır.

YÖNTEM

Bu bölümde, çalışmanın modeli, örnekleme, veri toplama araçları ve toplanan verilerin analizinde kullanılan istatistikî tekniklere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Tarama modelleri (araştırmaları) temelinde, değişkenler arasındaki ilişkiler incelenebilir.

Karasar'a (2016) göre "İlişkisel tarama modelleri, iki veya daha çok sayıdaki değişken arasında birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir. Bu tür bir düzenlemede, arasındaki ilişki aranacak değişkenler, tekil taramada olduğu gibi ayrı ayrı sembolleştirilir. Ancak bu sembolleştirme (değerler verme, ölçme), ilişkisel bir çözümlemeye olanak verecek veri çiftleri şeklinde yapılır" (Karasar, 2016, s. 114).

Bu çalışmada, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgılarına yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Bu nedenle, araştırma, betimsel nitelikte ilişkisel tarama modeli esas alınarak yapılmıştır.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın evreni Türkiye'deki üniversitelerde mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin tümüdür. Çalışmanın örneklemini ise Türkiye'nin yedi bölgesinde bulunan çeşitli illerden 13 adet konservatuar müzik bölümü ve eğitim fakültesi müzik eğitimi anabilim dallarında öğrenim görmekte olan 589 öğrenci oluşturmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama (ölçme) araçları olarak, bir kişisel bilgi formu ile iki ölçek kullanılmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin çalgılarına yönelik benlik algı düzeylerini ölçmek üzere Karabulut ve Tufan (2014) tarafından geliştirilen, toplam 19 madde ve iki faktörden/boyuttan oluşan “Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği” ve öğrencilerin sürekli optimal performans duygu durumlarını ölçmek üzere ise Jackson ve Eklund (2002) tarafından geliştirilen ve Aşçı ve diğerleri (2007) tarafından Türkçeye uyarlanarak, geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan 36 madde ve dokuz faktörden/boyuttan oluşan Durumluk ve Sürekli Optimal Performans Duygu Durum 2 Ölçeklerinden SOPDDÖ-2 kullanılmıştır.

Verilerin Analizi

Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerden, Kişisel Bilgi Formu, Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeği ve Sürekli Optimal Performans Duygu Durum Ölçeği ile toplanan verilerin tümü SPSS 23.0 programına aktarılmış ve istatistiksel analizler yapılmıştır. Çalışmanın amacına bağlı olarak uygulanacak istatistikî analizlerin seçimi (parametrik veya non-parametrik) için Kolmogorov-Smirnov (K-S) testiyle veri gruplarının normallik dağılımları incelenmiştir. Öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algısı ve sürekli optimal performans duygu durumu düzeylerini araştırmak üzere, ölçek ve alt boyutlarına ilişkin puanların ortalaması ($\bar{X}$) ve standart sapma (ss) değerleri hesaplanmıştır. Ayrıca çeşitli değişkenleri incelemek için t-testi, tek-yönlü varyans analizi (one-way ANOVA), post-hoc Scheffe, post-hoc Mann-Whitney U testleri uygulanmıştır. Öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algısı ile sürekli optimal performans duygu durumu düzeyleri arasındaki ilişkileri araştırmak üzere ise Pearson momentler çarpımı korelasyonu katsayıları hesaplanmıştır.

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ve bu bulgulara dayanan yorumlar, araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenmiştir.

Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 1. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerine İlişkin Betimsel İstatistikler (N=589)

Boyut Ölçek	$\bar{X}$	ss	Düzye
Kendini tanıma	3,85	0,67	Yüksek
Çalgısını benimseme	4,12	0,70	Yüksek
Çalgıya Yönelik Benlik Algısı	3,98	0,64	Yüksek

Tablo 1’de araştırmaya katılan mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algısı Ölçeğinin geneli ve alt boyutlarından aldıkları ortalama puanlar verilmiştir. Buna göre; araştırmaya katılan öğrencilerin hem genel çalgıya yönelik benlik algısı hem de alt boyutlara ilişkin algı düzeyleri yüksektir. Boyutlar karşılaştırıldığında, öğrencilerin çalgısını benimsemeye yönelik benlik algısının ($\bar{X}$ Çalgısını benimseme =4,12±0,70; ‘Yüksek’ düzeyde), kendini tanımaya yönelik benlik algısından daha yüksek olduğu ($\bar{X}$ Kendini tanıma=3,85±0,67; ‘Yüksek’ düzeyde) görülmektedir. Öğrencilerin, genel çalgıya yönelik benlik algı düzeylerinin de yüksek olduğu görülmektedir ($\bar{X}$ Çalgıya yönelik benlik algısı=3,98±0,64; ‘Yüksek’ düzeyde). Tüm sonuçlar

birlikte değerlendirildiğinde, araştırmaya katılan mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerinin çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin yüksek ve olumlu olduğu ancak bunu üst düzeyde olmadığı söylenebilir.

İkinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 2. Öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algı düzeylerinin cinsiyete göre karşılaştırılmasına yönelik t-testi (N=589)

Puan	Cinsiyet	Betimsel İst.			t-test		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Kendini tanıma	Bayan	383	3,76	0,72	4,40	587	0,000***
	Bay	206	4,02	0,53			
Çalgısını benimseme	Bayan	383	4,07	0,73	2,38	587	0,018*
	Bay	206	4,21	0,64			
Çalgıya yönelik benlik algısı	Bayan	383	3,92	0,68	3,63	587	0,000***
	Bay	206	4,11	0,53			

* $p < .05$, *** $p < .001$

Tablo 2'ye göre, öğrencilerin cinsiyetinin, çalgıya yönelik benlik algı düzeylerinde (puanlarında) anlamlı bir farklılaşmaya neden olup olmadığını araştırmak üzere yapılan bağımsız / ilişkisiz gruplar t-testine göre cinsiyet, hem ölçeğin geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Buna göre;

Kadın ve erkek öğrencilerin, *kendini tanıma*ya yönelik benlik algısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın erkek öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(587)}=4,40$; $p < .001$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=4,02$) *kendini tanıma*ya ilişkin benlik algı düzeyinin, kadın öğrencilerden ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=3,76$) daha olumlu/yüksek olduğu görülmektedir.

Kadın ve erkek öğrencilerin, *çalgısını benimsemeye* yönelik benlik algısı düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine erkek öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(587)}=2,38$; $p < .05$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, erkek öğrencilerin ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=4,21$) *çalgısını benimsemeye* ilişkin benlik algı düzeyinin, kadın öğrencilerden ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=3,76$) daha olumlu/yüksek olduğu görülmektedir.

Son olarak, kadın ve erkek öğrencilerin, (genel) *çalgıya yönelik benlik algısı* düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine erkek öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(587)}=5,14$; $p < .001$]. Erkek öğrencilerin ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=4,11$) çaldıkları bireysel *çalgıya yönelik benlik algısı* düzeyleri, kadın öğrencilerden ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=3,92$) daha olumludur/yüksektir.

Üçüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 3. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Ailenin Ortalama Aylık Gelirine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=589)

Puan	Aile geliri	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Kendini tanıma	800 TL ve altı (1)	14	241,14	2,16	3	0,541	-
	801-1200 TL (2)	65	294,89				
	1201-2500 TL (3)	172	287,60				
	2501 TL ve üstü (4)	338	301,02				
Çalgısını be-nimseme	800 TL ve altı (1)	14	271,14	1,93	3	0,586	-
	801-1200 TL (2)	65	275,36				
	1201-2500 TL (3)	172	289,93				
	2501 TL ve üstü (4)	338	302,35				
Çalgıya yönelik benlik algısı	800 TL ve altı (1)	14	255,18	2,07	3	0,559	-
	801-1200 TL (2)	65	281,22				
	1201-2500 TL (3)	172	288,83				
	2501 TL ve üstü (4)	338	302,44				

* $p < .05$

Tablo 3'e göre, öğrencilerin, ortalama aile aylık gelirine bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Başka bir deyişle, farklı gelir gruplarında yer alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeyleri birbirine yakındır / benzerdir.

Dördüncü Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 4a. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Annenin Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=589)

Puan	Annenin eğitim durumu	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Kendini tanıma	Okuryazar değil (1)	29	268,47	11,59	4	0,021*	1, 2 ile 4, 5
	İlkokul mezunu (2)	169	263,19				
	Ortaokul/Lise m. (3)	229	301,53				
	Lisans m. (4)	120	323,79				
	Lisansüstü m. (5)	42	323,49				

Çalgısını benimseme	Okuryazar değil (1)	29	272,95	6,82	4	0,146	-
	İlkokul mezunu (2)	169	269,79				
	Ortaokul/Lise m. (3)	229	307,17				
	Lisans m. (4)	120	313,47				
	Lisansüstü m. (5)	42	292,54				
Çalgıya yönelik benlik algısı	Okuryazar değil (1)	29	270,60	9,22	4	0,056	-
	İlkokul mezunu (2)	169	265,78				
	Ortaokul/Lise m. (3)	229	303,48				
	Lisans m. (4)	120	320,90				
	Lisansüstü m. (5)	42	309,15				

* $p < .05$

Tablo 4a'ya göre, araştırmaya katılan öğrencilerin, çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin/puanlarının annenin eğitim durumuna bağlı olarak anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre annenin eğitim durumu, ölçeğin sadece bir alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre;

Öğrencilerin, *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeyi annenin eğitim durumuna bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermektedir [$X^2_{(4)}=11,59$; $p < .05$]. Hangi gruplar arasında öğrencilerin *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; annesi yüksekokul / lisans (Sıra Ortalaması Yüksekokul/Lisans mezunu=323,79) ve lisansüstü mezunu olan öğrencilerin (Sıra Ortalaması Lisansüstü mezunu=323,49) *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeyleri / puanları, annesi okuryazar olmayan (Sıra Ortalaması Okuryazar değil=268,47) ve annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerden (Sıra Ortalaması İlkokul mezunu=263,19) daha yüksektir / olumludur.

Tablo 4b. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Babanın Eğitim Durumuna Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=589)

Puan	Babanın eğitim durumu	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Kendini tanıma	Okuryazar değil (1)	7	379,21	2,80	4	0,592	-
	İlkokul mezunu (2)	126	284,16				
	Ortaokul/Lise m. (3)	241	295,69				
	Lisans m. (4)	154	289,69				
	Lisansüstü m. (5)	59	309,23				
Çalgısını benimseme	Okuryazar değil (1)	7	232,86	3,76	4	0,440	-
	İlkokul mezunu (2)	126	274,69				
	Ortaokul/Lise m. (3)	241	295,22				
	Lisans m. (4)	154	308,38				
	Lisansüstü m. (5)	59	300,00				
Çalgıya yönelik benlik algısı	Okuryazar değil (1)	7	304,14	1,64	4	0,802	-
	İlkokul mezunu (2)	126	277,71				
	Ortaokul/Lise m. (3)	241	295,70				
	Lisans m. (4)	154	300,31				
	Lisansüstü m. (5)	59	304,19				

* $p < .05$

Tablo 4b'ye göre, öğrencilerin, babanın eğitim durumuna bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Başka bir deyişle, babası farklı eğitim düzeylerine sahip öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeyleri birbirine yakındır / benzerdir.

Beşinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 5. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Mezun Oldukları Lise Türüne Göre Karşılaştırılmasına Yönelik ANOVA Testi (N=589)

Puan	Lise	Betimsel İst.			ANOVA		Scheffe Test
		n	$\bar{X}$	ss	F	p	
Kendini tanıma	GSL (1)	361	3,86	0,68	5,25	0,001**	3 ile 2, 4
	Mes. ve Tek. L. (2)	46	3,69	0,60			
	Konservatuvar (3)	75	4,09	0,55			
	Anadolu/Fen L. (4)	106	3,74	0,71			

Çalgısını benimseme	GSL (1)	361	4,11	0,68	8,92	0,000***	3 ile 1, 2, 4
	Mes. ve Tek. L. (2)	46	3,86	0,76			1 ile 2
	Konservatuvar (3)	75	4,46	0,46			
	Anadolu/Fen L. (4)	106	4,03	0,80			
Çalgıya yönelik benlik algısı	GSL (1)	361	3,98	0,63	8,10	0,000***	3 ile 1, 2, 4
	Mes. ve Tek. L. (2)	46	3,78	0,61			1 ile 2
	Konservatuvar (3)	75	4,28	0,45			
	Anadolu/Fen L. (4)	106	3,88	0,72			

** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 5'e göre, öğrencilerin, mezun oldukları lise türüne bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan tek yönlü varyans analizine (one-way ANOVA) göre mezun olunan lise türü, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre; araştırmaya katılan öğrencilerin, *kendini tanımaya* yönelik benlik algısının mezun oldukları liseye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=5,25$; $p < .01$]. ANOVA sonrası yapılan post-hoc Scheffe testine göre; Konservatuvar mezunu öğrencilerin ($\bar{X}_{\text{Konservatuvar}}=4,09$) *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeyleri, Meslek ve Teknik Lisesi ve Anadolu / Fen Lisesi mezunu öğrencilerden ($\bar{X}_{\text{Meslek ve Teknik Lisesi}}=3,69$; $\bar{X}_{\text{Anadolu/Fen Lisesi}}=3,74$) daha yüksektir/olumludur.

Öğrencilerin, bireysel *çalgısını benimsemeye* yönelik benlik algısının da mezun oldukları liseye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=8,92$; $p < .001$]. Post-hoc Scheffe testine göre; a) Konservatuvar mezunu öğrencilerin (Grup 3) bireysel çalgısını benimseme düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2 ve 4) daha yüksektir/olumludur, b) Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerin (Grup 1) bireysel çalgısını benimseme düzeyi, Meslek ve Teknik Lisesi mezunu öğrencilerinden (Grup 2) daha yüksektir/olumludur ($\bar{X}_{\text{GSL}}=4,11$; $\bar{X}_{\text{Meslek ve Teknik Lisesi}}=3,86$; $\bar{X}_{\text{Konservatuvar}}=4,46$; $\bar{X}_{\text{Anadolu/Fen Lisesi}}=4,03$).

Öğrencilerin, (genel) çalgıya yönelik benlik algısının da mezun oldukları liseye göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=8,10$; $p < .001$]. Post-hoc Scheffe testine göre; a) Konservatuvar mezunu öğrencilerin (Grup 3) genel çalgıya yönelik benlik algısı düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2 ve 4) daha yüksektir / olumludur, b) Güzel Sanatlar Lisesi mezunu öğrencilerin (Grup 1) genel çalgıya yönelik benlik algısı düzeyi, Meslek ve Teknik Lisesi mezunu öğrencilerinden (Grup 2) daha yüksektir / olumludur ($\bar{X}_{\text{GSL}}=3,98$; $\bar{X}_{\text{Meslek ve Teknik Lisesi}}=3,78$; $\bar{X}_{\text{Konservatuvar}}=4,28$; $\bar{X}_{\text{Anadolu/Fen Lisesi}}=3,88$).

Altıncı Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Bireysel Çalgılarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=589)

Puan	Bireysel çalgı	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	

Kendini tanı- ma	Üflemeli (1)	109	314,73	10,35	5	0,066	-
	Yaylı (2)	264	276,61				
	Telli (3)	130	291,87				
	Tuşlu (piyano) (4)	47	345,91				
	Şan eğitimi (5)	33	301,38				
	Vurmalı (ritim) (6)	6	379,58				
Çalgısını be- nimseme	Üflemeli (1)	109	306,10	4,19	5	0,522	-
	Yaylı (2)	264	284,15				
	Telli (3)	130	289,90				
	Tuşlu (piyano) (4)	47	328,76				
	Şan eğitimi (5)	33	318,89				
	Vurmalı (ritim) (6)	6	285,58				
Çalgıya yöne- lik benlik algısı	Üflemeli (1)	109	309,72	7,09	5	0,214	-
	Yaylı (2)	264	279,64				
	Telli (3)	130	291,64				
	Tuşlu (piyano) (4)	47	341,50				
	Şan eğitimi (5)	33	308,77				
	Vurmalı (ritim) (6)	6	336,00				

* $p < .05$

Tablo 6'ya göre, öğrencilerin, çaldıkları bireysel çalgılarına bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p > .05$). Başka bir deyişle, farklı bireysel çalgı çalan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeyleri birbirine yakındır / benzerdir.

Yedinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 7. Öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algı düzeylerinin bireysel çalgılarını çalma süresine göre karşılaştırılmasına yönelik ANOVA testi (N=589)

Puan	Bireysel çalgıyı çalma süresi	Betimsel İst.			ANOVA		Scheffe Test
		n	$\bar{X}$	ss	F	p	
Kendini tanıma	1-3 yıl (1)	122	3,66	0,72	8,19	0,000***	4 ile 1, 2, 3
	4-6 yıl (2)	190	3,81	0,65			3 ile 1
	7-9 yıl (3)	198	3,90	0,66			
	10 yıl + (4)	79	4,12	0,56			
Çalgısını be- nimseme	1-3 yıl (1)	122	3,98	0,80	4,66	0,003**	4 ile 1, 2, 3
	4-6 yıl (2)	190	4,08	0,69			
	7-9 yıl (3)	198	4,14	0,68			
	10 yıl + (4)	79	4,35	0,59			
Çalgıya yöne- lik benlik algı- sı	1-3 yıl (1)	122	3,82	0,71	7,28	0,000***	4 ile 1, 2, 3
	4-6 yıl (2)	190	3,95	0,61			
	7-9 yıl (3)	198	4,02	0,62			
	10 yıl + (4)	79	4,23	0,53			

** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 7'ye göre, öğrencilerin, çaldıkları bireysel çalgılarını çalma süresine (yıl) bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan tek yönlü varyans analizine (one-way ANOVA) göre bireysel çalgıyı çalma süresi, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre;

Araştırmaya katılan öğrencilerin, *kendini tanımaya* yönelik benlik algısının çalgılarını çalma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=8,19$; $p < .001$]. ANOVA sonrası yapılan post-hoc Scheffe testine göre; a) bireysel çalgısını 10 yıl ve daha uzun bir süredir çalan öğrencilerin (Grup 4) kendini tanıma düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2 ve 3) daha yüksektir / olumludur, b) bireysel çalgısını 7-9 yıldır çalan öğrencilerin (Grup 3) kendini tanıma düzeyi, çalgısını 1-3 yıldır çalan öğrencilerinden (Grup 1) daha yüksektir / olumludur ($\bar{X}_{1-3 \text{ yıl}}=3,66$; $\bar{X}_{4-6 \text{ yıl}}=3,81$; $\bar{X}_{7-9 \text{ yıl}}=3,90$; $\bar{X}_{10 \text{ yıl ve üstü}}=4,12$).

Öğrencilerin, bireysel *çalgısını benimsemeye* yönelik benlik algısının da çalgılarını çalma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=4,66$; $p < .01$]. Post-hoc Scheffe testine göre; bireysel çalgısını 10 yıl ve daha uzun bir süredir çalan öğrencilerin ($\bar{X}_{10 \text{ yıl}}$

ve üstü=4,35) bireysel çalgısını benimseme düzeyi, diğer tüm öğrencilerden ($\bar{X}_{1-3 \text{ yıl}}=3,98$; $\bar{X}_{4-6 \text{ yıl}}=4,08$; $\bar{X}_{7-9 \text{ yıl}}=4,14$) daha yüksektir / olumludur.

Öğrencilerin, (genel) çalgıya yönelik benlik algısının da çalgılarını çalma sürelerine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$F_{(3; 586)}=7,28$; $p<.001$]. Post-hoc Scheffe testine göre; Post-hoc Scheffe testine göre; bireysel çalgısını 10 yıl ve daha uzun bir süredir çalan öğrencilerin ($\bar{X}_{10 \text{ yıl ve üstü}}=4,23$) (genel) çalgıya yönelik benlik düzeyi, diğer tüm öğrencilerden ($\bar{X}_{1-3 \text{ yıl}}=3,82$; $\bar{X}_{4-6 \text{ yıl}}=3,95$; $\bar{X}_{7-9 \text{ yıl}}=4,02$) daha yüksektir / olumludur.

Sekizinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 8. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algi Düzeylerinin Bir Önceki Yıl Bireysel Çalgı Başarı Puanı ile Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi (N=589)

Puan	Bireysel çalgı başarı puanı	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Kendini tanıma	0,00-49,99 (1)	8	119,06	93,52	4	0,000***	5 ile 1, 2, 3, 4
	50,00-59,99 (2)	12	122,58				4 ile 1, 2, 3
	60,00-69,99 (3)	51	159,04				
	70,00-84,99 (4)	162	243,07				
	85,00-100,00 (5)	354	344,71				
Çalgısını benimseme	0,00-49,99 (1)	8	126,25	75,07	4	0,000***	5 ile 1, 2, 3, 4
	50,00-59,99 (2)	12	142,33				4 ile 1, 2, 3
	60,00-69,99 (3)	51	143,89				
	70,00-84,99 (4)	162	255,83				
	85,00-100,00 (5)	354	357,70				
Çalgıya yönelik benlik algısı	0,00-49,99 (1)	8	120,94	95,61	4	0,000***	5 ile 1, 2, 3, 4
	50,00-59,99 (2)	12	128,17				4 ile 1, 2, 3
	60,00-69,99 (3)	51	136,21				
	70,00-84,99 (4)	162	244,89				
	85,00-100,00 (5)	354	344,95				

*** $p<.001$

Tablo 8'e göre, öğrencilerin, bir önceki yıla ait bireysel çalgı başarı puanına bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre başarı puanı, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre;

Araştırmaya katılan öğrencilerin, *kendini tanımaya* yönelik benlik algısının bireysel çalgı başarı puanına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(4)}=93,52$; $p<.001$]. Hangi gruplar arasında öğrencilerin *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; a) bireysel çalgı başarı puanı 85,00-100,00 olan öğrencilerin (Grup 5) kendini tanıma düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2, 3 ve 4) daha yüksektir / olumludur, b) bireysel çalgı başarı puanı 70,00-84,99 olan öğrencilerin (Grup 4) kendini tanıma düzeyi, bireysel çalgı başarı puanı daha düşük olan öğrencilerinden (Grup 1, 2 ve 3) daha yüksektir / olumludur (Sıra Ortalaması 0,00-49,99=119,06; Sıra Ortalaması 50,00-59,99=122,58; Sıra Ortalaması 60,00-69,99=159,04; Sıra Ortalaması 70,00-84,99=243,07 ve Sıra Ortalaması 85,00-100,00=344,71).

Öğrencilerin, bireysel çalgısını benimsemeye yönelik benlik algısının da bireysel çalgı başarı puanına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(4)}=75,07$; $p<.001$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; a) bireysel çalgı başarı puanı 85,00-100,00 olan öğrencilerin (Grup 5) çalgısını benimseme düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2, 3 ve 4) daha yüksektir / olumludur, b) bireysel çalgı başarı puanı 70,00-84,99 olan öğrencilerin (Grup 4) çalgısını benimseme düzeyi, bireysel çalgı başarı puanı daha düşük olan öğrencilerinden (Grup 1, 2 ve 3) daha yüksektir / olumludur (Sıra Ortalaması 0,00-49,99=126,25; Sıra Ortalaması 50,00-59,99=142,33; Sıra Ortalaması 60,00-69,99=143,89; Sıra Ortalaması 70,00-84,99=255,83 ve Sıra Ortalaması 85,00-100,00=357,70).

Öğrencilerin, (genel) çalgıya yönelik benlik algısının da bireysel çalgı başarı puanına göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(4)}=95,61$; $p<.001$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; a) bireysel çalgı başarı puanı 85,00-100,00 olan öğrencilerin (Grup 5) (genel) çalgıya yönelik benlik algısı düzeyi diğer tüm öğrencilerden (Grup 1, 2, 3 ve 4) daha yüksektir / olumludur, b) bireysel çalgı başarı puanı 70,00-84,99 olan öğrencilerin (Grup 4) (genel) çalgıya yönelik benlik algısı düzeyi, bireysel çalgı başarı puanı daha düşük olan öğrencilerinden (Grup 1, 2 ve 3) daha yüksektir / olumludur (Sıra Ortalaması 0,00-49,99=120,94; Sıra Ortalaması 50,00-59,99=128,17; Sıra Ortalaması 60,00-69,99=136,21; Sıra Ortalaması 70,00-84,99=244,89 ve Sıra Ortalaması 85,00-100,00=344,95).

Dokuzuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 9. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Bireysel Çalgılarıyla Konser Performanslarına Göre Karşılaştırılmasına Yönelik T-Testi (N=589)

Puan	Konser performansı	Betimsel İst.			t-test		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Kendini tanıma	Evet	410	4,00	0,58	8,35	586	0,000***
	Hayır	178	3,52	0,75			
Çalgısını benimseme	Evet	410	4,24	0,63	6,61	586	0,000***
	Hayır	178	3,84	0,79			
Çalgıya yönelik benlik algısı	Evet	410	4,12	0,55	8,10	586	0,000***
	Hayır	178	3,68	0,72			

*** $p<.001$

Tablo 9'a göre, öğrencilerin bireysel çalgıları ile konser performansları sergilemelerinin, çalgıya yönelik benlik algı düzeylerinde (puanlarında) anlamlı bir farklılaşmaya neden olup olmadığını araştırmak üzere yapılan bağımsız / ilişkisiz gruplar t-testine göre konser performansları sergileme, öğrencilerin hem genel hem de iki alt boyut bakımından anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiştir. Buna göre;

Konser performansı sergileyen ve sergilemeyen öğrencilerin, *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeyleri arasında anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın konser performansı sergileyen öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(586)}=8,35$; $p<.001$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, konser performansı sergileyen öğrencilerin ($\bar{x}_{\text{Evet}}=4,00$) *kendini tanımaya* ilişkin benlik algı düzeyi, konser performansı sergilemeyen öğrencilerden ($\bar{x}_{\text{Hayır}}=3,52$) daha olumlu / yüksek olduğu görülmektedir.

Konser performansı sergileyen ve sergilemeyen öğrencilerin, *çalgısını benimsemeye* yönelik benlik algısı düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine konser performansı sergileyen öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(586)}=6,61$; $p<.001$]. Gruplara ait ortalama puanlar incelendiğinde, konser performansı sergileyen öğrencilerin ($\bar{x}_{\text{Evet}}=4,24$) *çalgısını benimsemeye* ilişkin benlik algı düzeyi, konser performansı sergilemeyen öğrencilerden ($\bar{x}_{\text{Hayır}}=3,84$) daha olumlu / yüksek olduğu görülmektedir.

Son olarak, konser performansı sergileyen ve sergilemeyen öğrencilerin, (genel) *çalgıya yönelik benlik algısı* düzeyleri arasında da anlamlı bir fark olduğu ve bu farkın yine konser performansı sergileyen öğrenciler lehine olduğu bulunmuştur [$t_{(586)}=8,10$; $p<.001$]. Konser performansı sergileyen öğrencilerin ($\bar{x}_{\text{Evet}}=4,12$) çaldıkları bireysel *çalgıya yönelik benlik algısı* düzeyleri, konser performansı sergilemeyen öğrencilerden ($\bar{x}_{\text{Hayır}}=3,68$) daha olumludur / yüksektir.

Onuncu Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 10. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algı Düzeylerinin Bireysel Çalgıyı Günlük Çalışma Süresine Göre Karşılaştırılmasına Yönelik Kruskal-Wallis Testi

	Günlük çalışma süresi	Betimsel İst.		Kruskal-Wallis			M-W Test
		n	Sıra Ort.	X ²	sd	p	
Kendini tanıma	1-2 saat (1)	373	254,18	63,65	3	0,000***	1 ile 2, 3, 4
	3-4 saat (2)	160	400,21				
	5-6 saat (3)	41	408,05				
	7 saat ve üstü (4)	15	412,20				
Çalgısını benimseme	1-2 saat (1)	373	265,36	39,61	3	0,000***	1 ile 2, 3, 4
	3-4 saat (2)	160	391,69				
	5-6 saat (3)	41	396,59				
	7 saat ve üstü (4)	15	400,30				
Çalgıya yönelik benlik algısı	1-2 saat (1)	373	257,57	56,47	3	0,000***	1 ile 2, 3, 4
	3-4 saat (2)	160	401,48				
	5-6 saat (3)	41	404,57				
	7 saat ve üstü (4)	15	430,33				

*** $p<.001$

Tablo 10'a göre, öğrencilerin, bireysel çalgılarını günlük çalışma süresine (saat) bağlı olarak çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini araştırmak üzere yapılan non-parametrik Kruskal-Wallis testine göre çalışma süresi, ölçeğin hem geneli hem de iki alt boyutu bakımından anlamlı bir farklılaşmaya neden olmaktadır. Buna göre;

Araştırmaya katılan öğrencilerin, *kendini tanıma*ya yönelik benlik algısının bireysel çalgılarını günlük çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=63,65$; $p<.001$]. Hangi gruplar arasında öğrencilerin *kendini tanıma*ya yönelik benlik algısı düzeylerinin (puanlarının) farklı olduğunu araştırmak üzere yapılan post-hoc Mann-Whitney testine göre; bireysel çalgısını günde 1-2 saat çalışan öğrencilerin (Sıra Ortalaması 1-2 saat=254,18) kendini tanıma düzeyi diğer tüm öğrencilerden daha düşüktür (Sıra Ortalaması 3-4 saat=400,21; Sıra Ortalaması 5-6 saat=408,05 ve Sıra Ortalaması 7 saat ve üstü=412,20).

Öğrencilerin, bireysel çalgısını *benimsemeye* yönelik benlik algısının da bireysel çalgılarını günlük çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=39,61$; $p<.001$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; bireysel çalgısını günde 1-2 saat çalışan öğrencilerin (Sıra Ortalaması 1-2 saat=265,36) çalgısını benimseme düzeyi diğer tüm öğrencilerden daha düşüktür (Sıra Ortalaması 3-4 saat=391,69; Sıra Ortalaması 5-6 saat=396,59 ve Sıra Ortalaması 7 saat ve üstü=400,30).

Son olarak, öğrencilerin, (genel) çalgıya yönelik benlik algısının da bireysel çalgılarını günlük çalışma süresine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği bulunmuştur [$X^2_{(3)}=56,47$; $p<.001$]. Post-hoc Mann-Whitney testine göre; bireysel çalgısını günde 1-2 saat çalışan öğrencilerin (Sıra Ortalaması 1-2 saat=257,57) (genel) çalgıya yönelik benlik algısı düzeyi diğer tüm öğrencilerden daha düşüktür (Sıra Ortalaması 3-4 saat=401,48; Sıra Ortalaması 5-6 saat=404,57 ve Sıra Ortalaması 7 saat ve üstü=430,33).

On Birinci Alt Probleme İlişkin Bulgular

Tablo 11. Öğrencilerin Çalgıya Yönelik Benlik Algıları ile Sürekli Optimal Performans Duygu Durumu Düzeyleri Arasındaki İlişkiye Yönelik Korelasyon Katsayıları

Değişken		Kendini tanıma	Çalgısını benimseme	Çalgıya yönelik benlik algısı
Görev zorluğu - beceri dengesi	r	,471***	,418***	,480***
	p	0,000	0,000	0,000
Eylem-farkındalık birleşimi	r	,348***	,330***	,365***
	p	0,000	0,000	0,000
Açık hedefler	r	,421***	,438***	,464***
	p	0,000	0,000	0,000
Belirli geri bildirim	r	,475***	,409***	,476***
	p	0,000	0,000	0,000
Göreve odaklanma	r	,458***	,414***	,471***
	p	0,000	0,000	0,000

Kontrol duygusu	r	,438***	,361***	,430***
	p	0,000	0,000	0,000
Kendilik farkındalığının azalması	r	,270***	,204***	,255***
	p	0,000	0,000	0,000
Zamanın dönüşümü	r	,256***	,279***	,289***
	p	0,000	0,000	0,000
Amaca ulaşma deneyimi	r	,422***	,477***	,486***
	p	0,000	0,000	0,000
Sürekli optimal performans duygu durumu	r	,502***	,466***	,522***
	p	0,000	0,000	0,000

*** $p < .001$

Tablo 11’de, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgılarına yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasındaki ilişkileri incelemek üzere yapılan Pearson momentler çarpımı korelasyonuna ait katsayılar verilmiştir. Tablodan görüldüğü üzere, öğrencilerin iki ölçek ve tüm alt boyut puanları arasında pozitif yönlü ve $p < .001$ düzeyinde anlamlı ilişkiler olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında bulunan ilişkiler (korelasyon katsayıları) aşağıdaki kriterlere göre yorumlanmıştır;

<i>r</i>	İlişki
0,00-0,10	Yok
0,10-0,30	Zayıf
0,30-0,50	Orta
0,50-0,70	Güçlü
0,70-1,00	Çok güçlü (Jawlik, 2016, s.132)

Mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgılarına yönelik benlik algıları ile sürekli optimal performans duygu durumu düzeyleri arasındaki ilişkiler özetlenecek olursa;

Öğrencilerin, çalgılarına yönelik kendini tanıma algısı ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında, genel ve tüm boyutlar bakımından pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin, çalgılarına yönelik kendini tanıma algısı ile (genel) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi arasında pozitif yönde ve ‘güçlü’ derecede anlamlı ilişki vardır ($r_{\text{Kendini tanıma} \times \text{SOPDD}} = ,502$; $p < .001$). Başka bir deyişle, öğrencilerin, çalgılarına yönelik kendini tanıma algısı yükseldikçe (olumlu oldukça) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi de yükselmektedir.

Öğrencilerin, çalgılarını benimseme düzeyi ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında da genel ve tüm boyutlar bakımından pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulun-

muştur. Öğrencilerin, çalgılarını benimseme düzeyi ile (genel) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi arasında pozitif yönde ve orta düzeyde anlamlı ilişki vardır ($r_{\text{Çalgısını benimseme} \times \text{SOPDD}} = .466$; $p < .001$). Başka bir deyişle, öğrencilerin, çalgılarını benimseme düzeyi yükseldikçe (olumlu oldukça) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi de yükselmektedir.

Öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algısı ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında da genel ve tüm boyutlar bakımından pozitif yönlü ve anlamlı ilişki olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin, (genel) çalgılarına yönelik benlik algısı ile (genel) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi arasında pozitif yönde ve ‘güçlü’ derecede anlamlı ilişki vardır ($r_{\text{Çalgıya Yönelik Benlik Algısı} \times \text{SOPDD}} = .522$; $p < .001$). Başka bir deyişle, öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algısı yükseldikçe (olumlu oldukça) *sürekli optimal performans duygu durumu* düzeyi de yükselmektedir (veya tersi).

SONUÇ VE TARTIŞMA

1. Araştırmaya katılan öğrencilerin hem genel çalgıya yönelik benlik algısı hem de alt boyutlara ilişkin algı düzeyleri yüksek bulunmuştur. Boyutlar kendi aralarında karşılaştırıldığında ise, öğrencilerin *çalgısını benimsemeye* yönelik algısının, *kendini tanımaya* yönelik algısından daha yüksek olduğu görülmektedir. Tüm sonuçlar birlikte değerlendirildiğinde ise, mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin yüksek ve olumlu olduğu ancak bunun üst düzeyde olmadığı tespit edilmiştir.

2. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ile cinsiyetleri arasındaki ilişki incelendiğinde; cinsiyetin, çalgıya yönelik benlik algısında hem kadın hem de erkek öğrencilerde anlamlı ve olumlu değişime neden olan bir değişken olduğu tespit edilmiştir. Ancak çalgıya yönelik benlik algısında ve ölçeğin iki alt boyutu olan *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı ve *çalgısını benimsemeye* yönelik benlik algısında, erkek öğrencilerin algı düzeyleri, kadın öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Bu duruma kadın öğrencilerin kendine güven ve kaygı durumlarında bir takım eksiklik ya da fazlalıkların sebep olduğu düşünülebilir. Bireylerin yaşadıkları toplumun kültürel ve demografik özellikleri cinsiyet rollerini şekillendirmektedir. Bu nedenle araştırmanın sonuçlarını genellemek zordur.

Karabulut (2014) yaptığı çalışmada, öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinden elde edilen sonuçlarla, yine erkek öğrencilerin algı düzeyinin kadın öğrencilerden daha yüksek olduğunu tespit etmiştir. Karabulut (2014) bu durumu toplumumuzda erkeklere daha fazla değer ve sorumluluk verilmesi ile bağdaştırmış ve kadın öğrencilerin çevrenin beklentileri nedeniyle daha duyarlı olmalarının kendilerine olan güvenlerini azalttığını, dolayısıyla çalgıya yönelik benlik algılarını düşürdüğünü öne sürmüştür.

3. Çalgıya yönelik benlik algıları ile ailelerinin ortalama aylık gelirleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Dolayısıyla ailelerin farklı ekonomik düzeylerde olması, çalgıya yönelik benlik algısını olumlu ya da olumsuz bir şekilde etkilemediği söylenebilir.

4. Araştırmaya katılan mesleki müzik eğitimi alan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ile annelerinin eğitim durumları arasında anlamlı bir ilişki olduğu saptanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından biri olan *kendini tanımaya* yönelik benlik algısı düzeylerine bakıldığında, annesi lisans ve lisansüstü mezunu olan bireylerin, annesi okur-yazar olmayan veya ilkökul mezunu olan bireylerden çok daha yüksek ve olumlu bir algıya sahip oldukları görülmüştür. Çalgıya yönelik benlik algılarının düzeyi babanın eğitim durumuna göre karşılaştırıldığında ise, babası farklı eğitim düzeyine sahip öğrencilerin algı düzeyleri birbirine benzer bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algı düzeylerini annenin eğitim durumu etkilerken, babanın eğitim durumunun etkilemediği söylenebilir.

Bir bireyin yetiştirilmesinde annenin rolü her bakımdan büyük önem taşır. Annenin eğitim seviyesi yükseldikçe çocuğuyla olan etkileşimlerinde daha bilinçli yaklaşımlar sergileyeceği ve bireylerin benlik algısına da olumlu yönde etki edeceği gerçeğini göz önünde bulundurmak gerekir. Mesleki müzik eğitimi alan bireylerde annenin eğitim durumu yükseldikçe, bireyin çalgıya yönelik benlik algısı düzeyinin de yükselmesi bu durumla açıklanabilir.

5. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları, mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık göstermiştir. Öğrencilerin *kendini tanımaya* yönelik benlik algıları incelendiğinde konservatuvar mezunu olan öğrencilerin algıları daha yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin bireysel *çalgısını benimsemeye* yönelik algılarının da mezun oldukları lise türüne göre anlamlı bir farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Bu farklılığa bakıldığında, konservatuvar mezunu öğrencilerin bireysel *çalgısını benimseme* düzeyi tüm öğrencilerden yüksek; güzel sanatlar lisesi mezunu öğrencilerin bireysel *çalgısını benimseme* düzeyi ise meslek ve teknik lisesi mezunu öğrencilerden daha yüksektir.

Araştırmanın mezun olunan okul türleri değişkenine bakıldığında, müzik eğitimi alanında içerik olarak hepsi farklı eğitim düzeyleriyle ilişkilendirilmektedir. Konservatuvarlarda çok daha yoğun bir şekilde müzik eğitimi dersleri yer alırken, güzel sanatlar liselerinde bireylere müzik ağırlıklı olmak koşuluyla diğer lise derslerine de ağırlık verilerek çalışmalar yapılmaktadır. Mesleki ve teknik liselerde ise bireylerin müzik eğitimi dışında daha farklı meslek alanlarına yöneldikleri söylenebilir. Dolayısıyla öğrencilerin mezun oldukları okullarda müzik eğitimi ne kadar yoğunlukta veriliyorsa, bireylerin çalgılarıyla geçirdikleri süre, aldıkları eğitim ve bununla ilişkili olarak çalgıya yönelik benlik algıları da o kadar artış göstermektedir.

Özmenteş (2007) yaptığı araştırmada, öğrencilerin çalgı çalışmaya ilgili tutumlarının da okuldan okula önemli farklılık göstermesinin altında yatan etkenlerin, öğrencilerin içsel güdülenme ve hedef yönelimi açılarından da farklılıklara sahip olmalarından kaynaklanabileceği üzerinde durmuştur. Özmenteş, çalgı becerisi öğretmenlik mesleğinde bir araç olarak düşünülürken, konservatuvar öğrencisinin tek hedefi olarak görülebileceğini ve bu iki kurumda okuyan öğrencilerin çalgı çalışma sürecine bu şekilde yaklaşımlarının, tutum ve güdülerinin etkileyen temel etkenler olarak düşünülebileceği kanaatine varmıştır.

6. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ile çaldıkları bireysel çalgıları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Karabulut (2014) ise araştırmasında çalgıya yönelik benlik algısı düzeyinin üflemeli çalgı çalan öğrencilerde, telli – mızraplı ve yaylı çalgı çalan öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

7. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algıları ile bireysel çalgılarını çalma süreleri arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Öğrencilerin, bireysel çalgılarını çalma süreleri arttıkça, çalgıya yönelik benlik algısı düzeylerinin de arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

8. Araştırmaya katılan öğrencilerin çalgıya yönelik benlik algısı ve bireysel çalgı başarı puanı arasında anlamlı bir ilişki bulunmaktadır. Öğrencilerin bireysel çalgı başarı puanı arttıkça, çalgıya yönelik benlik algısının da arttığı saptanmıştır.

9. Çalgıya yönelik benlik algısı ve ölçeğin iki alt boyutuna bakıldığında, konser performansı sergileyen öğrencilerin algısı, sergilemeyen öğrencilerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

10. Günlük çalışma süresi ile çalgıya yönelik benlik algısının doğru orantılı olduğu tespit edilmiştir. Günde 1-2 saat çalışan öğrencilerin algı düzeyleri diğer tüm öğrencilerden daha düşük bulunmuştur. Bir başka ifadeyle, çalgı çalışma süresi ne kadar düşükse, çalgıya yönelik benlik algısının da o kadar düşük olduğu anlaşılmıştır.

11. Bu araştırmada, öğrencilerin çalgılarına yönelik benlik algısı ile sürekli optimal performans duygu durumları arasında genel ve tüm boyutlar bakımından pozitif yönlü, anlamlı ve güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Yapılan incelemeler iki kavram arasındaki doğru orantılı ilişkiyi ortaya koymuştur. Başka bir deyişle, öğrencilerin, çalgılarına yönelik benlik algısı yükseldikçe, sürekli optimal performans duygu durumu düzeyi de yükselmektedir.

Öneriler

- Kadın öğrenciler için müzik alanında benlik algısı ve performans düzeylerini ölçen araştırmalar yapılmalı ve temelinde yatan problem tespit edilip geliştirmek için bir yol izlenmelidir. Bireylerin güven ve kaygı durumlarını olumlu yönde geliştirmek adına, müzik eğitimi veren kurumlarda yaratıcı drama gibi etkinliklere de düzenli aralıklarla yer verilmesi faydalı olabilir.
- Mezun olunan lise türünün çalgıya yönelik benlik algısına olan etkisi göz önünde bulundurulduğunda, mesleki müzik eğitimine başlayan öğrenciler için okul içerisinde çeşitli anketler düzenlenerek kişisel müzik eğitimi bilgileriyle ilgili bir fikre sahip olunabilir. Bireysel çalgı seçimlerinde bu anketlerden faydalanaarak ve eğitimciler tarafından doğru bilgilerle, düzeylerine uygun şekilde çalgı eğitimine yönlendirilerek lisans eğitimine başlamaları sağlanabilir.
- Bireylerin çalgıya yönelik benlik algısının yanı sıra, sürekli optimal performans duygu durumları ile çalgıya yönelik benlik saygılarının ve bu değişkenler arasındaki ilişkilerin araştırılması, konunun genişletilmesi açısından değerli olabilir.

KAYNAKLAR

- Aşçı, F. H., Çağlar, E., Eklund R. C., Altıntaş. A. ve Jackson. S. (2007). Durumluk ve sürekli optimal performans duygu durum-2 ölçekleri'nin uyarlama çalışması. Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi, 18(4), 182-196.
- Csikszentmihalyi, M. (1990). Flow: the psychology of optimal experience. New York: Harper-Collins.
- Jackson, S. A. ve Eklund, R. C. (2002). Assessing flow in physical activity: The flow state scale-2 and dispositional flow scale-2. Journal of Sport and Exercise Psychology, 24, 133-150.
- Jawlik, A. A. (2016). Statistics from a to z. New Jersey: John Wiley ve Sons, Inc.
- Karabulut, G. (2014). Güzel sanatlar lisesi müzik bölümü öğrencilerinin çalgıya yönelik benlik algıları ile genel benlik saygıları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Yayımlanmamış doktora tezi). Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

- Karabulut, G. ve Tufan, E. (2014). Çalgıya yönelik benlik algısı ölçeğinin geliştirilmesi. Sanat Eğitimi Dergisi, 2(2), 81-92. doi:10.7816/sed-02-02-05
- Karasar, N. (2016). Bilimsel araştırma yöntemi: kavramlar, ilkeler ve teknikler. Ankara:Nobel Yayınevi.
- Özmenteş, S. (2007). Çalgı çalışma sürecinde özdüzenlemeli öğrenme ile duyuşsal özellikler ve performans düzeyi ilişkileri (Yayımlanmamış doktora tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Yıldız, G. ve Fer, S. (2008). Öz kavram envanteri 1'in geçerlik ve güvenirlik çalışması. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 5, 209-232.